

תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), התשנ"ו-1996*

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 25 ו-43 לחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954¹ (להלן חוק), בהתייעצות עם מועצת המוסד לבטיחות ולגיהות ולענין מפעל גז לאחר התייעצות עם שר האנרגיה והתשתית, אני מתקינה תקנות אלה:

1. הגדרות

בתקנות אלה -

"אישור כשירות" - אישור בכתב שנתן מפקח העבודה הראשי בדבר קיום כישורים לשמש ממונה על בטיחות במפעל;

"בניה" ו"בניה הנדסית" - כמשמעותם בפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התש"ל-1970² (להלן - הפקודה);

"הנדסאי" ו"טכנאי" - מי שרשום כהנדסאי או טכנאי, לפי הענין, במשרד העבודה והרווחה;

"חקלאות" - לרבות מיון, אריזה ושינוע של תוצרת חקלאית בתחומים המפורטים בתוספת הראשונה;

"מבצע בניה" - קבלן ראשי או מזמין, המבצע את העבודה כולה או חלקה באמצעות עובדים שלו או באמצעות קבלנים העובדים למענו;

1. ס"ח התשי"ד, עמ' 202; התשמ"ב, עמ' 202.

2. דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337.

* ק"ת 5773, ב' באב התשנ"ו, 18.7.1996, עמ' 1444;
ק"ת 5956, ט באדר התשנ"ט, 25.2.1999, עמ' 442.

"מהנדס רשום" - כמשמעותו בחוק המהנדסים והאדריכלים, התשי"ח-1958³;

"ממונה על הבטיחות" - בעל אישור כשירות שנתמנה בידי מעביד לממונה על הבטיחות, הגיהות ובריאות העובדים במפעל, בהתאם לסעיף 25 (א) לחוק ולפי תקנות אלה (להלן - ממונה);

"מעביד" - כמשמעותו בפקודה, לרבות תופש מקום עבודה;
"מפעל" - כל מקום שחלה עליו חובת מינוי ממונה על בטיחות לפי תקנה 4.

2. חובת קיום אישור כשירות

לא יעסוק אדם כממונה על הבטיחות, ולא יועסק ככזה, אלא אם כן בידו אישור כשירות תקף.

3. מתן אישור כשירות

(א) לא יינתן לאדם אישור כשירות, אלא אם כן הוא אחד מאלה:

(1) בעל תואר מוכר כמשמעותו בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958⁴, בתחום מדעי הטבע, הטכנולוגיה או ההנדסה ודומיהם, בעל נסיון של שנתיים לפחות בעבודה במקצועו לאחר סיום לימודיו המקצועיים, ועבר בהצלחה קורס ממונים על בטיחות או קורס שווה ערך, שאשר מפקח העבודה הראשי, במוסד לבטיחות וגיהות או במוסד אחר;

(2) טכנאי או הנדסאי שרכש נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה במקצועו, לאחר סיום לימודיו המקצועיים, ועבר

3. ס"ח התשי"ח, עמ' 108.

4. ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

בהצלחה קורס ממונים על בטיחות או קורס שווה ערך, שאישר מפקח העבודה הראשי, במוסד לבטיחות וגיהות או במוסד אחר;

(3) מי שהוכיח להנחת דעתו של מפקח העבודה הראשי, כי הוא ראוי להיות ממונה על בטיחות, אף שאין מתקיימות בו הוראות פסקה (1) או (2), ובלבד שהינו בעל השכלה שוות ערך להשכלה הנדרשת בהן, עבר בהצלחה קורס ממונים על בטיחות או קורס שווה ערך, שאישר מפקח העבודה הראשי, ונסיונו המקצועי בתחום הבטיחות והגיהות, יהיה שלוש שנים לפחות, או אם נתקיימו בו הוראות תקנה 15.

(ב) בעל אישור כשירות חייב להשתתף מדי שנה, בשמונה ימי השתלמויות לפחות, לקידום הידע בנושאי בטיחות וגיהות בעבודתו, במסגרות שיאשר מפקח העבודה הראשי; וידווח מדי שנה למפקח העבודה הראשי על ההשתלמויות שבהן השתתף בשנה החולפת.

(ג) לא מילא בעל אישור כשירות אחר הוראות תקנת משנה (ב), רשאי מפקח העבודה הראשי לבטל את תעודת הכשירות או להתלותה עד למילוי ההוראות כאמור.

4. חובת מינוי ממונה על הבטיחות

אלה חייבים למנות ממונה על הבטיחות:

(1) מחזיק במקום עבודה שחלה עליו פקודת הבטיחות בעבודה, כולה או חלקה, ואשר מועסקים בו חמישים עובדים לפחות;

(2) מחזיק במקום עבודה הנמנה עם הסוגים המפורטים בתוספת השניה ושמועסקים בו חמישים עובדים לפחות;

- (3) מבצע בניה המעסיק, בעצמו או באמצעות קבלני משנה, 100 עובדים לפחות באתרי הבניה בו זמנית;
- (4) מעסיק, המעסיק בחקלאות, 50 עובדים לפחות בו זמנית;
- (5) מחזיק בכל מקום עבודה אחר, שעל סמך הסיכונים בו קבע מפקח אזורי, שיש למנות בו ממונה על הבטיחות, והורה לו, בכתב, לעשות כן.

5. מינוי ממונה על הבטיחות

- (א) מעביד ימנה אדם לממונה על הבטיחות במפעל בעל אישור כשירות.
- (ב) לא ימנה מעביד אדם לממונה על הבטיחות במפעל הנמנה עם הענפים המפורטים בתוספת השלישית, אלא אם כן רכש נסיון של שנתיים לפחות בענף שעמו נמנה המפעל.
- (ג) לפי דרישת מפקח עבודה אזורי יחוייב ממונה על הבטיחות במפעלים כאמור, לעבור בהצלחה, תוך שנה ממועד מינויו, השתלמות ענפית לפי תכנית שאישר מפקח העבודה הראשי.
- (ד) שוכנע מפקח עבודה אזורי כי הסיכונים הקיימים במפעל, שטחו או מספר העובדים בו מחייבים מינוי של יותר מממונה על הבטיחות אחד, ודרש, בכתב, מינוי כאמור, חייב המעביד למנות יותר מממונה אחד, כנדרש.

6. הודעה על המינוי

- (א) המעביד ימסור למפקח עבודה אזורי בקשה לאשר מינוי ממונה על הבטיחות לפי הטופס שבתוספת הרביעית, כאשר ספת הצהרת המתמנה חתום ביד המועמד, ויצרף את המסמכים הנדרשים לפיה.

(ב) אישר מפקח עבודה אזורי את המינוי, יודיע על כך בכתב למעביד ולממונה על הבטיחות, על ידי החזרת הטופס האמור בתקנת משנה (א), כשהוא חתום בידו במקום המתאים, תוך 45 ימים מיום קבלת הבקשה לאישור המינוי.

7. התנגדות למינוי

(א) מפקח עבודה אזורי רשאי להתנגד למינוי פלוני לממונה על הבטיחות במפעל אם לדעתו נתקיים במי שמבקשים למנותו, אחד מאלה:

- (1) לא נתקיימו בו הוראות תקנה 2 או 5(ב);
- (2) אין הוא מסוגל, מסיבות רפואיות, לפי קביעת רופא תעסוקה, למלא תפקיד כאמור;
- (3) תפקידים אחרים שהוא ממלא עלולים להפריע לו במילוי תפקידו;
- (4) ידיעותיו אינן מספיקות בהתחשב בתהליכי העבודה במפעל;
- (5) הורשע בעבירה שלדעת מפקח עבודה אזורי יש בה כדי למנוע ממנו למלא תפקידו באופן ראוי;
- (6) מעמדו, תפקידו וכפיפותו במערך הארגוני לא יאפשרו לו לבצע תפקידו.

(ב) מפקח עבודה אזורי יודיע למעביד, בכתב, תוך 45 ימים מיום קבלת הבקשה לאישור המינוי, על התנגדותו למינוי המוצע, ויפרט את הנימוקים להתנגדותו.

(ג) קיבל מעביד הודעה לפי תקנת משנה (ב), יבטל את המינוי של ממונה על הבטיחות וימנה אדם מתאים אחר במקומו.

8. פסילת מינוי ממונה על הבטיחות

(א) מפקח עבודה אזורי רשאי בהודעה בכתב למעביד, לפסול מינוי ממונה על הבטיחות בכל אחד מאלה:

(1) אישור הכשירות של הממונה בוטל בידי מפקח העבודה הראשי;

(2) הממונה לא מילא חובה מהחובות המוטלות עליו לפי תקנות אלה;

(3) הממונה אינו מסוגל, מסיבות רפואיות, לפי קביעת רופא תעסוקה, להמשיך ולמלא את תפקידו כממונה על הבטיחות;

(4) תפקיד נוסף שהממונה ממלא עלול לדעת מפקח עבודה אזורי להפריע לו במילוי תפקידו כממונה על הבטיחות;

(5) ידיעותיו של הממונה אינן מספיקות בהתחשב בתהליכי העבודה במפעל שבו הוא משמש, לרבות תהליך חדש שהנהיגו מאז מינויו;

(6) הממונה הורשע בעבירה שלדעת מפקח העבודה האזורי יש בה כדי למנוע מילוי תפקידו באופן ראוי;

(7) הממונה על הבטיחות לא מילא אחר חובות ההשתלמויות כאמור בתקנות 3(ב) ו-5(ג);

(8) מעמדו תפקידו וכפיפיותיו במערך הארגוני אינם מאפשרים לו לבצע תפקידו.

(ב) הודעה על פסילת המינוי תכלול נימוקים, וייקבע בה מועד לביטול המינוי שלא יפחת מ־60 ימים מיום מסירת ההודעה; ההודעה תימסר, בכתב, למעביד ולממונה על הבטיחות, ומשנמסרה כאמור לא יישמש עוד הממונה בתפקידו, החל במועד שנקבע בהודעה.

9. ערר

(א) על התנגדות למינוי או על פסילת מינוי של ממונה על הבטיחות רשאי הוא או המעביד לערור תוך שבעה ימים מיום מסירת ההודעה לפי תקנה 7 או 8, לפני ועדת ערר שמינה מפקח העבודה הראשי.

(ב) בועדת ערר יהיו חמישה חברים, ובהם שניים נציגי שירות הפיקוח על העבודה, אחד שהמליץ עליו הארגון היציג הגדול ביותר של המעסיקים, אחד מהמוסד לבטיחות ולגיהות ואחד שהמליץ עליו הארגון היציג הגדול של העובדים, בהתייעצות עם ארגון הממונים על הבטיחות המייצג את המספר הגדול ביותר של ממונים על הבטיחות. נציג אחד של שירות הפיקוח על העבודה יהיה יושב ראש הועדה.

(ג) לא ישב בועדת ערר מפקח העבודה האזורי שהתנגד למינוי או שפסל את המינוי נושא הערר.

(ד) יושב ראש ועדת הערר יקבע את מועד ישיבתה, מקומה, וסדר יומה.

(ה) ועדת הערר תחליט בערר תוך שבועיים מיום שהוגש הערר.

(ו) החלטות ועדת הערר יתקבלו ברוב דעות הנוכחים בישיבה ובלבד שנכחו בישיבה 3 חברים לפחות ובהם נציג אחד של שירות הפיקוח על העבודה.

(ז) כל עוד לא ניתנה החלטה בערר לפי תקנת משנה (א), תעמוד ההתנגדות למינוי בתוקף; פסילת המינוי תהיה תקפה החל במועד שנקבע בהודעה לפי תקנה 8(ב).

10. תפקידיו וסמכויותיו של ממונה על הבטיחות

(א) מתפקידו של ממונה על הבטיחות לייעץ למעביד בכל הנוגע לחוקים, לתקנות ולתקנים בענייני בטיחות, לסייע לו ולאנשי צוות הניהול והתכנון בנוגע לבטיחות, גיהות, הנדסת אנוש ובריאות תעסוקתית של העובדים במפעל ולקדם את התודעה בנושאים אלה:

(1) לאתר במפעל מפגעי בטיחות וגיהות, ולהודיע עליהם למעביד;

(2) לוודא קיום התקני בטיחות וגיהות נאותים במפעל;

(3) לדרוש הנהגת סדרי בטיחות וגיהות נאותים במפעל, בתהליכי העבודה, במיתקנים, במבנים, בציוד ובחומרים ובכל שינוי בהם;

(4) לפעול לקיום הוראות תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים), התשמ"ד-1984⁵, ולהכנת תכנית להדרכת עובדים;

(5) לוודא הכנת תכנית בטיחות ועידכונה כנדרש בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (תכנית בטיחות), התשמ"ד-1984⁶;

(6) לוודא ביצוע הוראות תכנית בטיחות שהוכנה במפעל והכללת דרישות בטיחות וגיהות בהוראות עדכניות לשימוש, הפעלה, תחזוקה איחסון בטוח של ציוד, של חומרים ושל תהליכי עבודה במפעל;

5. ק"ת התשמ"ד, עמ' 1965.

6. ק"ת התשמ"ד, עמ' 1964.

- (7) לברר סיבותיהן ונסיבותיהן של תאונות עבודה ומחלות מקצוע במגמה להפיק לקחים, לערוך בכתב ממצאים ומסקנות הברורים ולהציע למעביד צעדים מתאימים למניעת הישנות התאונות; לוודא הדרכת העובדים באשר לנסיבות התאונות ומחלות מקצוע והלקחים שהופקו;
- (8) לרכז את כל המידע והתיעוד הקשור לתאונות עבודה ומחלות מקצוע שאירעו במפעל;
- (9) להכין הוראות בטיחות וגיהות ותמצית בכתב של מידע על הסיכונים בעבודה, פרסומן ועדכון. להשגיח על ביצוע הוראות בטיחות וגיהות ולדווח למעביד על כל מקרה של הפרתן;
- (10) לוודא סימון חומרים, ציוד ותהליכי עבודה מסוכנים והתקנת שילוט הדרכה לשימוש בציוד מגן אישי;
- (11) לוודא ביצוע ביקורת ומעקב על המצב התקין של התקני בטיחות וגיהות, ציוד מגן אישי, של כלי עבודה ושל ציוד החייב בדיקות תקופתיות על פי דין, על פי הוראות היצרן ולפי כללי מקצוע מקובלים;
- (12) לוודא קיום שגרת בדיקות רפואיות לעובדים במפעל החשופים לגורמים שלגביהם קיימת דרישה לעריכת בדיקות אלה;
- (13) לוודא ביצוע בדיקות סביבתיות תעסוקתיות על ידי מעבדות מוסמכות, כאשר קיימת דרישת בדיקה כאמור בחוק או בתקנות; לתעד את ממצאיהן של בדיקות כאמור ולהביא לידיעת המעביד והעובדים את השלכותיהן והאמצעים שיש לנקוט;

(14) לקבוע הסדרים שיבטיחו תנאי בטיחות וגיהות נאותים בהעסקתם של קבלני חוץ;

(15) לשתף פעולה עם ועדת הבטיחות המפעלית, ולמסור לה את כל המידע הנדרש לפעילותה השוטפת;

(16) להורות על הפסקת העבודה כאשר נשקפת סכנה מיידית לחייו או בריאותו של עובד, ולדווח על כך מיד למעביד או לנציגו במקום העבודה;

(17) לוודא קיום תכנית ושגרת תרגילים למצבי חירום;

(18) לדווח למפקח עבודה אוזרי, על פי דרישתו, על פעולותיו להעלאת רמת הבטיחות והגיהות ומניעת סיכונים במפעל;

(19) להלוות אל מפקחי עבודה בביקורי הפיקוח במפעל, אם יידרש לכך.

(ב) הממונה על הבטיחות מוסמך להיכנס לכל מקום במפעל שבו מועסקים עובדים, לבדוק את סידורי הבטיחות והגיהות, ולנקוט בכל הפעולות הנדרשות לצורך מילוי תפקידו כאמור בתקנת משנה (א).

11. חובות המעביד

מעביד שמינה ממונה על הבטיחות במפעל -

(1) יביא לידיעת העובדים את דבר מינויו ותפקידיו של הממונה על הבטיחות;

(2) יקבע את מקומו ומעמדו של הממונה על הבטיחות בארגון המפעל, יספק לו את כל האמצעים הדרושים לביצוע תפקידיו, יאפשר לו לבצעם ויוודא כי הוא ממלא תפקידיו כמפורט בתקנה 10;

- (3) יאפשר לו גישה לכל מקום במפעל ומחוץ למפעל שבו מועסקים עובדי המפעל;
- (4) יאפשר השתתפות בפעולות בטיחות והשתלמויות כנדרש בתקנה 3(ב), לקידום הידע והנסיון שלו בבטיחות, גיהות ובריאות העובדים.

12. פטור

- (א) המעביד הסבור כי אין במפעל סיכונים המצדיקים מינוי ממונה על הבטיחות, רשאי להגיש למפקח העבודה הראשי בקשה מנומקת, בכתב, לפטור את המפעל מן הצורך למנות ממונה על הבטיחות.
- (ב) מפקח העבודה הראשי רשאי לפטור מעביד שחלה עליו חובת מינוי ממונה על הבטיחות לפי תקנות אלה, ממילוי החובה, אם שוכנע כי אין במפעל סיכונים המצדיקים מינוי ממונה על הבטיחות.

12א. עונשין

- העובר על הוראה מהוראות תקנות 2, 4, 5, 6(א), 7(ג) או 11 - דינו קנס שלא יעלה על הקבוע בסעיף 16(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

13. ביטול

- תקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), התשכ"ה-1965⁷ - בטלות (להלן - התקנות הקודמות).

14. תחילה

- תחילתן של תקנות אלו שלושה חודשים מיום פרסומן.

7. ק"ת התשכ"ה, עמ' 2386.

15. הוראות מעבר

מי שערב תחילתן של תקנות אלה היה בידו מינוי תקף לממונה על הבטיחות לפי התקנות הקודמות או מי שעבר בהצלחה קורס ממונים על בטיחות במוסד לבטיחות וגיהות או במוסד אחר, או קורס שווה ערך שאישר מפקח העבודה הראשי, והוכיח, להנחת דעתו של מפקח העבודה הראשי, שהוא בעל נסיון של שנתיים לפחות, כממונה על בטיחות וכאי לאישור כשירות, אף אם אינו עומד בדרישות המפורטות בתקנה 3.

תוספת ראשונה

(תקנה 1, הגדרת "חקלאות")

1. עבודה בכל אחד מאלה: גידולי שדה, גידולי גן, מטעים, בתי צמיחה, משתלות, גני נוי וגנים ציבוריים;
2. גידול בעלי חיים, לרבות גידול דגים, גידול עופות, הדגרת ביצים, גידול מיקנה וגידול דבורים;
3. ייעור והפקת עץ מיערות;
4. הכשרת קרקע למטרות חקלאות המנויות בפרטים 1 עד 3.

תוספת שניה

(תקנה 4(2))

בתי חולים, מוסדות רפואיים

מוסדות להשכלה גבוהה, מכללות

מוסדות מחקר

בתי מלון

בתי מסחר

נמלי תעופה, חברות תעופה

רשויות מקומיות

תאגידים להתישבות שיתופית

תוספת שלישית

(תקנה 5(ב))

כימיה, פרמצבטיקה, פטרוכימיה

חשמל, אלקטרוניקה, מיקרואלקטרוניקה

עבודות בניה

חומרי נפץ, מחצבות ומכרות.

חקלאות

תוספת רביעית

(תקנה 6(א))

(הודעה זו יש לשלוח בדואר רשום)

אל: מפקח העבודה האזורי, אזור

הודעה על מינוי ממונה על הבטיחות

בהתאם לתקנה 6(א) לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על הבטיחות), התשנ"ו-1996, אני מודיע כי מיניתי את האדם ששמו ופרטיו רשומים להלן לממונה על הבטיחות:

1. פרטים על המפעל:

השם הרשום של המפעל

שם תופש המפעל

מען המפעל: ישוב רחוב

מספר בית מיקוד מס' טלפון

2. פרטי הממונה על הבטיחות: (יש לצרף תצלום הממונה)

שם משפחה שם פרטי

שם האב הגיל מס' הזהות

מען מגוריו

מס' טלפון

השכלה ונסיון בעבודה של הממונה על הבטיחות:

- א. בית הספר הגבוה, או בית הספר הטכני שבו למד ומקומו
- ב. שנת סיום הלימודים
- ג. המקצוע שלגביו קיבל דיפלומה או תעודה (לצרף העתק
- התעודה)
- ד. ענף מקצועי מיוחד שלמד או שבו התמחה

- ה. מספר שנות נסיון בעבודה במקצוע
 שם המקצוע
 לאחר שסיים את חוק לימודיו.
 ו. פרטי הנסיון בעבודה בתעשיה (שנים, שמות מפעלים, מהותם ומקומם).
 ז. האם שימש בעבר כממונה על הבטיחות (תקופה, שם המפעל).
 ח. קורסים או השתלמויות בבטיחות וגיהות שבהם השתתף הממונה.
 אישור כשירות (יש לצרף העתק האישור החתום ביד מפקח העבודה הראשי).

3. מינוי הממונה על הבטיחות:

- מילוי התפקיד החל ביום
 א. סמן את הפסקה המתאימה בין הפסקאות שלהלן:
 [] (1) המתמנה שהוא עובד המפעל ויועסק כממונה על הבטיחות, אין לו כיום תפקידים נוספים במפעל;
 [] (2) המתמנה שהוא עובד המפעל, יועסק כממונה על הבטיחות במשרה חלקית; תפקידיו האחרים המפעל ...
 [] (3) המתמנה אינו עובד המפעל והוא יועסק כממונה על הבטיחות לפי חוזה (יש לצרף העתק החוזה).
 ב. בעבודה כממונה על הבטיחות של המפעל יהיה כפוף ארגונית ל.....

.....
 חתימת המעביד

.....
 תאריך

4. הצהרת הממונה על הבטיחות

אני החתום מטה מקבל על עצמי את תפקיד הממונה על הבטיחות במפעל שצוין בהודעה לעיל, ומצהיר כי הפרטים כמפורט בסעיפים 2 ו־3 הם נכונים.

אני מצהיר כי מצב בריאותי תקין ובאפשרותי למלא את התפקיד כנדרש בתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (ממונים על בטיחות), התשנ"ו-1996, וכי ידועות לי סמכויותי והחובות המוטלות עלי לפיהן וכי אפעל על פיהן.

.....
חתימת הממונה על הבטיחות

.....
תאריך

5. לשימוש מפקח עבודה אזורי

אני מאפשר את מינויו של לממונה על

הבטיחות במפעל

הערות

.....
חתימת מפקח עבודה אזורי

.....
תאריך

אורה נמיר
שרת העבודה והרווחה

כ"ה באייר התשנ"ו (14 במאי 1996)
(ח"מ 490-3)